

Jan Rudnicki

ZAWŁASZCZENIE JAKO SPOSÓB NABYCIA TERYTORIUM PAŃSTWOWEGO – EWOLUCJA DOKTRYNY I PRAKTYKI

Streszczenie

Zawłaszczenie ziemi niczyjej jest instytucją prawa międzynarodowego o jednoznacznie prywatnoprawnym rodowodzie. Jej geneza wiąże się z odkryciami geograficznymi i wynikającymi z nich pytaniami o tytuł prawny do nowych ziem. Wobec jednoznacznego zakwestionowania spornej już wcześniej kompetencji papieża do dysponowania ziemiami należącymi do pogan, potrzebne stały się nowe konstrukcje prawne. Klasycy prawa międzynarodowego zaczerpnęli wówczas z rzymskiego prawa prywatnego instytucję okupacji i – uznawszy ją za wynikającą z prawa natury – przenieśli na grunt stosunków międzynarodowych. W artykule przedstawiona została ewolucja instytucji zawłaszczenia w prawie międzynarodowym, w szczególności zaś problem, jakiego typu działania państw uznawane były za wystarczające do stworzenia tytułu do terytorium niczyjego. Opisana ewolucja doprowadziła do powszechnego zaakceptowania koncepcji efektywnej okupacji, która do dziś odgrywa znaczną rolę w niektórych sporach międzynarodowych.

Słowa kluczowe: zawłaszczenie, ziemia niczyja, terytorium, międzynarodowe, terytorium rzymskie

OCCUPATION AS A MODE OF ACQUIRING STATE TERRITORY – EVOLUTION OF DOCTRINE AND PRACTICE

Summary

Occupation of terra nullius is an institution of international law with clearly private law origins. Its genesis bounds with the age of discoveries and questions about the legal title to the new lands. The eventual negation of formerly questioned pope's privilege to dispose the pagan lands resulted in the need for new legal concepts. The classics of international law derived the institution of occupation from Roman private law and – after developing a theory that it is a concept of the law of nature – transferred it on the field of international relations. The article presents the evolution of occupation in the international law, especially focusing on the issue, which actions of nations were considered to be sufficient to establish a title to terra nullius. The process lead to universal recognition of the effective occupation doctrine, which plays a significant role in certain international disputes until to-day.

Key words: occupation, terra nullius, international territory, Roman territory